

Alternatieve panoramawandeling startpunt Hotond

Deze panoramawandeling brengt je vanaf 'het dak' van de Vlaamse Ardennen (de Hotondberg) langs de rustige, veelal onverharde, paadjes doorheen Zulzeke en Kwaremont. Het percentage onverharde wegen bedraagt ongeveer 60%.

PRAKTISCH

Start en parking: Hotondmolen, naast het café 'Molen ten Hotond', Zandstraat 4 te Kluisbergen (N 425).

Bereikbaarheid: lijnbus 68 Ronse-Kluisbergen, halte Kasseiweg-Ronse (op een boogscheut van de molen 'Ten Hotond') of Belbus 470 Kluisbergen-Ronse en belbus 475 Ronse, halte Ronse/Renaix Hotondstraat.

Toegankelijkheid: Goede wandelschoenen. Deels verharde wegen, maar ook slijkerige voetwegen.

Afstand: Ruim 17 km.

Drankgelegenheden vind je op de startplaats (café Molen ten Hotond), te Zulzeke aan de kerk (café 'Gemeentehuis', open na 15u op weekdays, vanaf 11u op zondag) of te Kwaremont.

Knooppuntenvolgorde:

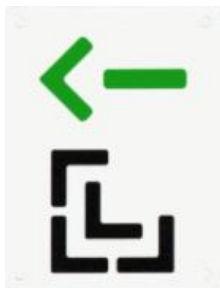
Z1-13-14-15-96-95-81-78-H8-H7-H6-H5-38-16-20-65-M1-70-49-46-40-17-11-12-13-Z1

WANDELBESCHRIJVING

We vertrekken langs de weg achter de Hotondmolen (**Z1, weetje A**). Aan knooppunt **13** lopen we rechtdoor (naar knooppunt 14). 300m verder komen we aan een verbouwde hoeve (**weetje B**). We dalen enkele trapjes af, passeren een draaimolen en volgen de voetweg 42 tot aan het hekje vóór de weide. Aan de hoeve op onze rechterkant bevond zich de watermolen 'Ten Baete' (**weetje C**). We openen het hekje, doorkruisen de weide en lopen tot aan het volgende hekje. We slaan rechtsaf en lopen, tussen de omheining van twee weiden, tot aan de Beiaardstraat (= **knooppunt 14**). We slaan linksaf en volgen de bochtige straat tot aan knooppunt 15.

Aan **knooppunt 15** nemen we buurtweg 16 richting knooppunt 96. Voorheen liep deze buurtweg dwars door de akker tot aan de Zulzekestraat (**weetje D**). Via een haakse bocht naar links en naar rechts komen we nu uiteindelijk op de Zulzekestraat terecht. We wandelen op de wegberm van deze straat tot aan **knooppunt 96**. Daar slaan we rechtsaf en via enkele draaimolens brengt

voetweg 28 ons door de weide en de Sluipestraat tot **knooppunt 95**. We blijven rechtdoor wandelen en komen zo via het Pironpad (**weetje E**) aan **knooppunt 81**, waar we links afslaan en zo het pad afdalen tot aan **knooppunt 78**. Hier slaan we linksaf, richting knooppunt 97. Vanaf hier volgen we de groengekleurde logo's van de Ulrich Libbrechtwandeling (zie afbeelding hiernaast) tot knooppunt H6. Eerst wandelen we tussen de akkers op voetweg 61 tot aan 'Hof ten Broecke' (**weetje F**). We wandelen voorbij de hoeve en nemen de onverharde buurtweg naar links die ons tot aan de Zulzekestraat brengt. We slaan linksaf en volgen een honderdtal meter de

wegberm. We steken de straat over en komen, tussen de tuin van huisnummer 32 en de voormalige gemeenteschool, op voetweg 30 (**knooppunt H8**). Het tekstbord geeft ons enkele Oosterse wijsheden uit het werk van Ulrich Libbrecht. Deze voetweg werd in 2008 heropend n.a.v. de lancering van de Ulrich Libbrechtwandeling. Na twee draaimolens en een brug komen we aan **knooppunt H7** bij de hoeve 'het Waterkasteel' (**weetje G**).

We volgen de Kosterstraat (richting knooppunt 98) tot aan de Kalverstraat die we naar rechts inslaan. Ongeveer tweehonderd meter verder in een haakse bocht naar rechts (= **knooppunt H6**) verlaten we de Kalverstraat door rechtdoor richting knooppunt H5 te wandelen: honderd meter

verder nemen we een bocht naar links en enkele meters verder via een bocht naar rechts volgen we het vervolg van voetweg 63 langs de perceelsgrenzen van twee aanpalende akkers. Aan het einde daarvan komen we op de met steenslag verharde buurtweg (= **knooppunt H5**). We slaan rechtsaf en volgen de buurtweg tot aan **knooppunt 38**, dit is aan de kapel 'Ter Boeker' (**weetje H**). We volgen de voetweg tegenover de kapel (richting knooppunt 16) tot aan de Lamontstraat waar we rechts afslaan en dalen dan direct links op voetweg 61 langs de flank van de bekende Paterberg tot aan de Middelloopstraat (= **knooppunt 16, weetje I**). Aan knooppunt 16 kiezen we achtereenvolgens **knooppunt 20** en 65. Dit traject loodst ons eerst via een paar draaimolens door een weide. Vervolgens lopen we langs enkele landwegen tot aan de bekende wielerklassieker, de oude Kwaremont (= **knooppunt 65**). Hier slaan we linksaf en bij het eerste kruispunt komen we aan de Ommegangstraat (= **knooppunt M1, weetje J**).

We vervolgen onze weg naar links (richting knooppunt 70). Onderweg genieten we even van het mooie panorama op de Scheldevallei. Aan **knooppunt 70** slaan we linksaf en volgen het 'Slibbergat' tot **knooppunt 49**. Onderweg passeren we aan 'Molenhof ter Plancken' met de resten van een watermolen (**weetje K**). Aan knooppunt 49 kunnen we even op de rustbank genieten van het weidse landschap. We volgen nu de kasseiweg tot aan **knooppunt 46** en vervolgens tot **knooppunt 40** (waarbij we een steile klim langs de rand van het Kalkovenbos te verwerken krijgen). Voetweg 70 leidt ons door de akkers tot **knooppunt 17**. Aan dit knooppunt slaan we links af en volgen de route naar **knooppunt 11, 12 en 13**. Daar slaan we rechts en wandelen tot aan de Hotondmolen, waar een frisse pint in het café op ons staat te wachten.

WEETJES

Weetje A. De houten staakmolen uit de 17de eeuw werd na de Franse revolutie vervangen door een stenen windmolen in de vorm van een afgeknotte kegel, die dienst deed als olie- en korenwindmolen. Na de Tweede Wereldoorlog werd alle maalactiviteit gestaakt en het windgemaal onttakeld. In 1957 werd bovenop de overblijvende molenkuip een oriëntatietafel geplaatst (voor bezoek zich wenden tot de café-uitbaters). Op deze uitkijktoren hebben we een prachtig zicht op de Scheldevallei, het Hotondbos, het 'Pays des Collines' en de Kluisberg.

We bevinden ons hier op de hoogste heuvel van Oost-Vlaanderen (150m). Net zoals de Kluisberg, Muziekberg en de Pottelberg is de Hotondberg een typische Diestiaanheuvel. Deze heuvels zijn de toppen van de zandbanken die achterbleven toen de Diestiaanzee zich zeven miljoen jaar geleden terugtrok. De ijzerrijke toppen verweerden in de miljoenen jaren tot de typische roestbruine samengeklitte zandgrond. De omringende valleigebieden erodeerden in de loop van de tijd, terwijl de sterke ijzerzandsteenlagen boven het landschap bleven uitsteken.

Weetje B: Aan onze linkerkant bevindt zich het Ingelbos, eigendom van Natuurpunt vzw. Het is wegens zijn kleine oppervlakte en kwetsbaarheid enkel toegankelijk onder begeleiding van een gids. Aan onze rechterkant zien we het Hotondbos, een typisch beukenbos (Zie weetje B en E bij de Hotond-Beiaardwandeling)

Weetje C: Watermolen 'Ten Baete'

Deze korenwatermolen dateert uit de 18de eeuw. Het water, afkomstig van de Hangebeek, werd in een tweedelige spaarvijver verzameld voor de molen (zie kaartuittreksel van de Atlas der Buurtwegen). Reeds in 1861 werd het malen gestaakt. In de 19de eeuw werd ze verhoogd en aangepast. Daarna werd hij tijdelijk benut als cichorei-ast en is thans in gebruik als stal- en houtkot. Waterrad en alle technische uitrusting zijn verdwenen.

Weetje D: Buurtweg 16 tussen de Beiaardstraat en de Hoogbergstraat (knooppuntraject 15-96) is momenteel langs de perceelsgrenzen te bewandelen. Het middenstuk van deze buurtweg liep diagonaal over een akker (zie uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen). Door dit gedeelte van de buurtweg te verleggen langs de perceelgrenzen, kan men nu in een haakse bocht zijn weg vervolgen. Zie kaart ter verduidelijking: stippellijn is het alternatief via de perceelsgrenzen.

Veel van de onverharde wegen dreigden eind vorige eeuw te verdwijnen. Door acties van een werkgroep Trage Wegen Kluisbergen werd een oplossing gezocht en gevonden voor tal van deze buurtwegen. Zo ook voor voetweg 63 op het knooppuntraject H6-H5.

Weetje E: Leo Piron (1899-1962) was een kunstschilder. Zijn ontmoeting met Valerius De Saedeleer was bepalend voor zijn verder carrière. De Saedeleer nodigde hem uit naar Etikhove. Hier ontdekte hij het landschap van de Vlaamse Ardennen en ... Maria-Josefa, één van de dochters van Valerius De Saedeleer. Hij huwde haar in 1926 en bouwde in 1948 zijn landhuis 'Daelbosch' langs de huidige rijksweg Oudenaarde-Ronse in Nukerke. Hij schilderde straat- en dorpsgezichten en hoeven, nieuw-realistisch, helder afgelijnd.

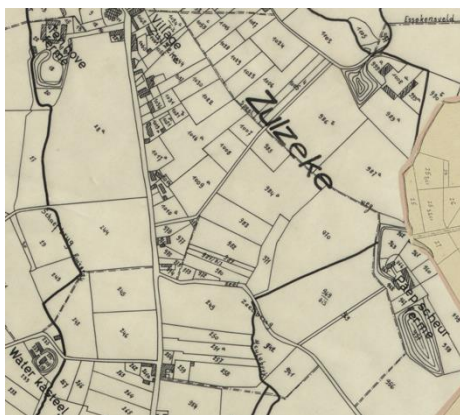
Weetje F: Hof ten Broecke. Deze hoeve maakte samen met de bijhorende watermolen deel uit van de heerlijkheid 'Goed ten Broecke'. Al in 1574 wordt er melding gemaakt van de korenwatermolen bij de gelijknamige hoeve.

De hoeve zelf maakte verschillende veranderingen door. In 1911 werd de strobedekking vervangen door dakpannen (zie het jaartal op het dak). Het molengebouw langs de Molenbeek is nog aanwezig; jammer genoeg is de installatie verdwenen. Op het kaartfragment van de Atlas der Buurtwegen (1843) en de zwartwitafbeelding is nog een molenvijver te zien (de hoeve zelf was bereikbaar met een brug). De

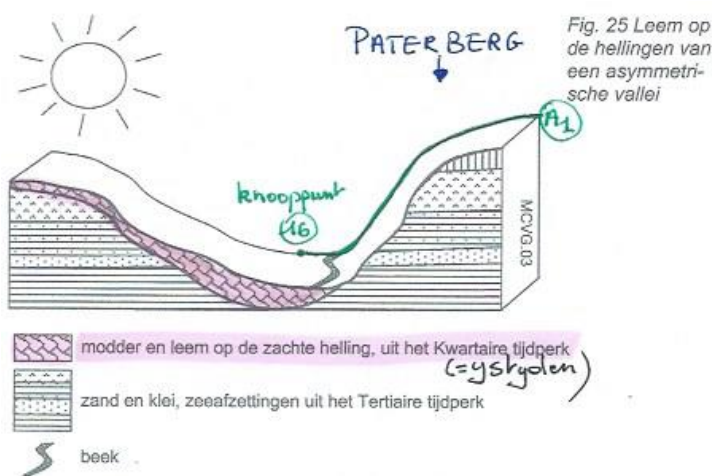
molenvijver vormde een waterbuffer om langer te kunnen malen.

Weetje G. Hoeve 'het Waterkasteel'. Deze hoeve dateert van het einde van de 18de eeuw. Ooit stond er in Zulzeke dus een heus waterkasteel. Ongetwijfeld had dit wel niet de allure van een middeleeuws slot maar was het wel een belangrijke eigendom met ringgracht. Op de PC Popp kaart (1850, zie afbeelding hiernaast) staat deze nog zeer duidelijk ingetekend (onderaan links). De ringgracht is sinds 1970 verdwenen en er werden volop stallingen bijgezet. Het gekasseide voorerf en de twee witte stalvleugels geven het landelijke boerenhuis een authentiek tintje.

Weetje H. Kapel 'Ter Boeker' Deze kapel werd in 1895 gebouwd en is toegewijd aan OLV van Lourdes. Vroeger hing hier een Mariabeeld aan een beuk, wat de naam van de kapel verklaart.

Weetje I. Merk tussendoor de hobbelige vergleden weiden op. In deze hellingsdalletjes komen verglijdingsverschijnselen voor. Bovenaan de dalletjes glee en glijdt de grond naar beneden en

onderaan stapelt de afgeschoven grond zich op in hobbels en bobbels. Hier zien we ook goed dat de vallei van de Lamontbeek asymmetrisch is. We lopen op de steile helling van de Paterberg, de tegenoverliggende helling is veel zachter. In de Vlaamse Ardennen, en in heel Midden-België, zijn alle zuid-noord-valleien asymmetrisch. Men vermoedt dat dit te maken heeft met het klimaat en de erosie in de ijstijden. Op de hellingen die naar het noorden tot oosten kijken, waarop minder zon scheen,

bleef veel meer sneeuw liggen. Tijdens de korte zomer vermengde de smeltende sneeuw zich met de onderliggende dooiende bodem, die daardoor veel meer naar beneden spoelde en zo de

hellingen afvlakte. Op de hellingen die naar het zuiden tot westen kijken bleef veel minder sneeuw liggen en was er dus veel minder erosie.
(uit 'Levend landschap in de Vlaamse Ardennen', Marie-Christine Gottigny).

Weetje J: Let bij het kruispunt met de Ommegangstraat even op de grote Zomereik aan de rand van de Oude Kwaremont. Aan de voet van deze oude eik is een put ingemetseld. Vroeger was dit een ommuurde bron die ook een 'fontein' door de bewoners van de streek werd genoemd. Een opvallende solitaire boom werd vroeger bij belangrijke landschapselementen geplant om de plaats te markeren. Zo'n boom noemen we dan ook een merkboom (uit 'Levend landschap in de Vlaamse Ardennen', Marie-Christine Gottigny).

Weetje K: Deze molen aan de Molenbeek werd reeds in 1577 vermeld en deed tot 1942 dienst als korenwatermolen. Om een groter debiet te krijgen werden stroomopwaarts, aan de overkant van de straat, spaarvijvers aangelegd. In deze vijvers, die thans gedempt zijn, groeiden o.a. biezten, vandaar de naam 'Biesputmolen'. Zie afbeelding van de Vandermaelenkaart (1850).

Filip Keirse, april 2018